

Til Martin og Heidi

10. september 2013

Kommentarer til Pleje+ skemaet:

Ved gennemgang af Pleje+ skemaet var der på turen til Holstebro og Skjern temmelig meget fokus på problemerne, hvorimod vi ikke fik talt ret meget om de gode sider i Pleje+ systemet. F.eks. at det kan give mere mening for landmanden at passe på de gode arter, og at der kan opnås højere tilskud for særlige naturtiltag.

Der er brug for mere tid til at tænke i sådanne alternative baner og vurdere det både i forhold til de forskellige lokalitetstyper og folk, der skal kunne håndtere dem.

De overordnede krav som fremgik:

- a) at naturen får det bedre
- b) at tilskud skal kunne kontrolleres
- c) at landmanden kan sove trygt, uden mareridt om uigennemskuelige regler

Det er krav, som oplagt kan testes ved at afprøve systemet konkret på en række arealer – f.eks. at få HNV værdier på arealer i Smag på Landskabet og gå dem igennem med pleje+ systemet.

Vi fik ikke set på niveau af plejeplan, hvilket er relevant. De planer, vi havde med, har vi lavet til Smag på Landskabet. Her er målet, at der skal være en grundig naturbeskrivelse og plejeplan, som en del af troværdig argumentation for at folk skal købe dette kød. Kunder og andre kan dermed få information om naturen, hvor dyreholdet har afgræsset, og hvad der gøres for naturen på stedet. På andre arealer kan der arbejdes meget mere enkelt med naturplejestrategi. Her kan en lokal målsætning fokusere på minusarter, der skal væk/hæmmes, og plusarter, der skal fremmes.

Det er en god ide at diskutere mulighederne mere grundigt med en blanding af kommunefolk, landbrugsfolk og andre med tilknytning til naturpleje. Alle har et billede af deres del af problemet, og der skal et samlet billede til for at finde nøglen. Og det kan ikke klares på en enkelt dag.

Vi vedlægger kommentarer til de enkelte punkter i pleje plus skemaet.

Desuden vil vi gerne tænke videre og vurdere muligheder for kontrol i et system, der har som mål, at naturen skal have det bedre.

Med venlig hilsen,

Anna Bodil og Lisbeth

NB. Er der nogen mulighed for at man kan teste sådan et system af i en periode med en mindre gruppe landmænd, eller skal det gælde for alle på en gang?

Kommentarer til de enkelte punkter i pleje +

(måske kan systemet hedde noget med natur – f.eks. natur+)

Kommentarer til baggrund:

Hvis landmanden skal have en HNV score over 5 kan det omformuleres til " en HNV score på 6 og derover" (går ud fra at det er sådan det skal forstås). – Her kan der være brug for at arealet indledningsvist får et naturtjek, medmindre der allerede foreligger data fra kommunens registreringer på arealet.

Tilsyneladende er der kun krav om høj HNV score udenfor N2000, men det ville være relevant, at det også gjaldt for N2000. Man kan så prioritere arealer med høj score, f.eks. 9 og derover, får først uanset hvor, og herefter at mellemgruppen (score 6-8) fordeles sådan at N2000 prioriteres før arealer udenfor N2000. (de eksakte niveauer skal reguleres efter hvad der er realistisk – her kun eksempelværdier).

HNV bør prøves af på konkrete arealer før niveau for score fastlægges. Det kunne være spændende at se, hvor mange af arealerne i "Smag på Landskabet", der har en score på 6 og derover. Desuden har vi lavet plejeplaner i et netop afsluttet projekt om naturpleje (støttet af KAF) på andre arealer. Så der er flere arealer med et godt kendskab til naturindhold, hvor systemet kan testes.

Hvor længe vil den indledende vurdering gælde? - Hvad hvis man ryger ned i score igen – hvis der er under- eller overgræsset og arterne forsvinder – vil tilskuddet så blive reduceret igen. Hvordan opfølgning?

Og hvor stor en del af arealet skal have en høj score – kan man hegne en hel masse arealer sammen omkring en lille plet med høj score? Det skal være helt klart hvad de 50 % betyder.

Med hensyn til point står der, at man enten kan få fuldt tillæg eller ikke noget tillæg, og det virker OK enkelt. Der står at man minimum kan få anført krav nok til at udløse et fuldt tillæg, nemlig 100 point. Alligevel kan man højest få krav på 150 point – det er svært at forstå.

Tilsyneladende skal kommunen afgøre om de plejeemner, landmændene melder ind, er relevante – eller om de evt. er skadelige, f.eks. hvis der vælges at tage slæt på arealer med gul engmyre, og f.eks. hvis der er en stor flok kvæg, der græsser ned til vandhul, og de ikke har andet vand kan det blive ødelagt. Det lyder som en god ide med dette led, hvor kommunen holder øje.

Med hensyn til godkendelse vil det være oplagt med ens behandling over hele linjen, og derfor foreslås at kommunen står for alle godkendelser, også på statens arealer. Staten ejer mange arealer (NST/Forsvaret), der forpagtes ud, og NST kan derfor være inhabil.

Kommentarer til særlige krav

A. Afgræsning som hovedbetingelse

A1. Arealet har behov for et særligt græsningstryk med kvæg eller får. Her er juni, juli og nogen gange august de perioder, hvor der kan være brug for græsningspause, og særligt for overdrev. Derfor kunne det være at antal dyr på overdrev skal kontrolleres i maj, august eller september (hvis det skal være tre måneder) og på lavbund i juni, august og september som kontrolmåneder.

Med hensyn til basiskravet om antal storkreaturer per ha kunne der arbejdes med forskellige grundniveauer afhængig af jordbund og tidligere erfaringer fra området, og samtidig sådan at det er meget enkelt at justere, hvis der bliver behov for det. F.eks. bare ved at indsende en mail om at nu er overdrevet græsset helt ned, eller nu er arealet oversvømmet. Man skal huske at produktionen både varierer meget fra areal til areal og er afhængigt af årets klimaforhold, og derfor med store udsving fra år til år.

PS. Heste kan lave udmærket naturpleje, hvis de kommer på sidst på sæsonen, hvor de æder noget af det grove græs.

A2. Helårsgræsning med kvæg eller får. Det kan med fordel ændres til "Vintergræsning på arealer med behov for særlig pleje" f.eks. på arealer, hvor der er behov for at dyrene spiser uønskede arter, som f.eks. træopvækst, gyvel eller brombær om vinteren. På tørre lokaliteter, evt. lysninger i skove. Sådanne områder kan med fordel have en periode inden vintergræsning, hvor der er pause til græsovpvækst mellem problemarterne, så der er tilgængeligt og forskelligartet foder til vinterperioden. Derfor foreslås at helårsgræsning ikke skal foregå på samme areal hele året.

A3. Senere udbinding af dyr. Foreslås ændret til "Særlige krav til tidspunkt for udbinding af dyr" f.eks. mht. ynglende vadefugle er det vigtigt, at der afgræsses til sent om efteråret – hvor der skal være helt græsset ned om efteråret, før der så er en sen udbinding næste år. Arealudpegninger begrundes i myndighedernes udpegning. Nogle steder kan det være relevant med et tidligt tidspunkt af hensyn til vegetationspleje.

A4. Supplerende årlig slæt på engarealer. OK til arealer med højt næringsstofniveau. (Det kunne dog også være en del af vandmiljøhensyn – således at det tæller med som et muligt værktøj her, f.eks. i stedet for efterafgrøder). Der er strukturer der gør, at det ikke er hensigtsmæssigt alle steder, f.eks. gul engmyre og begyndende knoldkær, så det skal lige sikres, at det er de rigtige steder det benyttes. Den sidste sætning i kontrolbeskrivelsen er uklar.

A5. Vedligehold af hegn på vanskelige arealer. OK - Her skal nok afgrænses, hvor mange meter - eller hvor stor andel - det handler om ud af hele hegnssætningen.

A6. Hegning af folde. Det foreslås at punktet hedder 'Hegning af folde til græsningspause'. Alle folde er jo hegnede. Det er en rigtig god ide, fordi det så er muligt at styre græsningen mere – og det bør give højere point. Vurdere hvordan det kan kombineres med basiskravene om fast dyrehold eller flytte

kontrollen til senere på året. Her er det relevant med en plejeplan, så man kan se, hvad der anbefales af foldskifter gennem sæsonen, og det kan tjekkes om den overholdes. Pointsats bør sættes op i forhold til B1. Forslag: 50 point.

A7. Småøer og holme, under 2000 ha og uden broforbindelse. Lyder fornuftigt og let kontrollerbart.

A8. Afgræsning af arealer med dårlig foderværdi. Lyder fornuftigt og let kontrollerbart.

A9. Etablering af blå bånd. Her skal vandløb med, idet landmanden kan få tilladelse til at græsse til vandløbskant – dog sådan at den kan tilbagetrækkes, hvis brinkerne ødelægges. Her skal først vurderes, hvor det er relevant (kommunen).

B. Slæt som hovedbetingelse

B1. Mosaikslåning. En god ide hvis det er naturpleje baseret – så det er fagligt begrundet af hensyn til de arter man lokalt vil fremme. Få specifikke beskrivelser af DOF om hvor i landet det er relevant af hensyn til engsnarre, og hvordan sådanne mosaikker skal se ud. Kunne evt. holde denne mulighed til N2000, hvor der er trivielle enge, og undgå at de gode arealer udenfor N2000 med høj HNV værdi bruges til denne drift. Der skal flyttes rundt på mosaikken, så der ikke bliver helt uplejede arealer over en årrække, hvor der så bliver træopvækst, eller (som ofte set) en blanding af tidsler og stor nælde.

B2. To slæt årligt. Er det nødvendigt med faste datoer, hvis det primært er for at fjerne næringsstoffer fra arealet. Hvis fastsatte datoer skal de være lokalt tilpasset, hvad der er behov for. Det kan være, at der skal slås på et særligt tidspunkt for at have gode forhold for rastende fugle efterår og vinter, eller der skal tages hensyn til ynglende fugle forår. Eller det drejer sig om at første slæt skal være tidlig af hensyn til særlige plantearter (hvis man har en plejeplan). Det sene slættidspunkt er tilpasset at der er vadefugle på alle arealer – men det er kun 25 større lokaliteter i DK det drejer sig om ifølge DOF, så det vil være en god ide at kunne tage hensyn til andre organismer ved at tilpasse slættidspunktet lokalt.

Det helt optimale ville være at fjerne et fast slættidspunkt i hovedbetingelsen og så kun fastsætte særlige datoer i pleje plus tillæg, hvor det sker ud fra lokale naturhensyn. Se vedlagte høringsbrev, hvor DOF er medunderskriver.

B3. Naturvenligt slæt på vandlidende arealer og på kuperede arealer. Lyder fornuftigt og kontrollerbart. Går ud fra, at det drejer sig om hele arealet, der søges til.

Med hensyn til slåning af kuperede arealer er der udviklet nye redskaber, som vist ikke benyttes i Danmark endnu, men det kan de jo blive fremover. (se f.eks.:

<https://www.youtube.com/watch?v=AiD25ITVimE>).

Med hensyn til redskaber regner vi med at afslåning med flænsende skær er godt, hvor der primært er arter man gerne vil af med, og at afslåning med rent snit er godt, hvor der primært er arter, man gerne vil beholde. Det ville dog være godt med dokumentation, hvilket så vidt vides ikke forekommer.

C. Andre krav

C1. Ansøgt mark < 3 ha. Fint hvis det er arealer, der ikke drives sammen med naboarealer. Skal måske fremgå tydeligere.

C2. Plejefrit år, det 3. år i tilsagnsperioden. Fint hvis det vurderes at være til gavn for naturen. Det kan primært være af relevans på næringsfattige arealer, f.eks. overdrev. Ikke nogen god ide alle steder.

C3. Stort sammenhængende areal, >75 ha med 2 eller flere ejere. Kan være en god ide med hensyn til at organisere græsning i ådale og i landskaber med større hede- og overdrevsområder, men der er behov for stadig at kunne lave foldinddeling m.v. Pointsats foreslås reduceret fra 50 til 25.

C4. Friholdelse af alle kulturhistoriske elementer på arealet. Fint at friholde kulturhistoriske elementer og sørge for varm bund til vekselvarme dyr m.v. Specificere kontrol mht. om det er vedplanter eller græs eller begge, der ikke må være over 40 cm og hvornår (ordet opvækst er uklart).

C5. Årlig bekæmpelse af invasive arter. Et vigtigt men også farligt punkt. Hvis man skal være djævelens advokat, kunne nogle landmænd så ligefrem gå efter at have invasive arter for at få dette tilskud? Det er lettere end at have de gode naturarter. Forslag: Undlade at give point for bekæmpelse af invasive arter, men sige at bekæmpelse af invasive arter er en generel betingelse, hvis man skal have tillæg for pleje +.

Med hensyn til kontrol er det som regel mere vigtigt om de invasive arter blomstrer og sætter frø end højden på planterne (dog ikke japan pileurt).

Arterne skal nok revurderes, f.eks. ses sildig gyldenris og canadisk gyldenris mere og mere hyppigt på arealerne.